

Hommage à Nikola Tesla

Za newyorškega župana La Guardia napisal Louis Adamič

A Tribute to Nikola Tesla

For Mayor La Guardia by Louis Adamič

Prejšnji četrtek zvečer, tukaj, v našem mestu New York, je 87-letni moški preminil v svoji skromni hotelski sobici.

Njegovo ime je bilo Nikola Tesla.

Umril je v revščini – vendar je bil eden največjih mož, kar jih je kdaj živelo.

Njegovi dosežki so bili veliki in sčasoma še pridobivajo veličino. Nikola Tesla bi si lahko nakopičil več sto milijonov dolarjev – lahko bi postal najbogatejši mož v državi, na svetu, če bi ga bogastvo mikalo.

Vendar ga ni.

Ničesar mu ni bilo mar – menil se ni za nič od tistega, kar številnim ljudem pomeni uspeh.

Nikola Tesla je bil velik človekoljub – čisti znanstveni genij – poet znanosti. V življenju je počel izjemne, osupljive, čudežne stvari. Preprosto, da bi služil človeštvu – in za svoje delo ni ničesar zaračunal.

Denar – zanj mu ni bilo mar.

Čast – kdo je dovolj časten, da lahko drugega počasti?

To je bila njegova drža.

Hvaležnost – ni je ne pričakoval ne zahteval.

Nikoli Tesli ni bilo do tega, da bi mu plačali, kar je storil za človeški rod. Preprosto je deloval na sledi svojemu naravnemu geniju, ki mu je bil dan v domovini Jugoslaviji kot sinu svoje matere.

Sedaj je ta izjemni mož mrtev. Tako vsaj pravijo. Časopisi so v petek objavili, da je umrl. Njegovo truplo so našli na postelji v hotelski sobi tega mesta. Časopisi so objavili osmrtnice in uvodnike s povzetki njegovega življenja in dela, pisali so o njegovih osebnih navadah in ekscentričnih posebnostih.

Tesla, pravijo, je mrtev. Nekje v mrliški vežici tega mesta je vse, kar je ostalo od tega moža.

Pogrebna slovesnost bo naslednji torek ob štirih popoldan v Stolnici sv. Janeza. Prišli bodo ljudje – veliko ljudi – vseh slojev in stanov, ponižni, neznani ljudje in slavne osebnosti, znanstveniki in industrialci ter drugi.

In to je prav. Takšna je običajna navada.

Vendar Tesla ni mrtev – Tesla ni zares mrtev. Samo njegovo ubogo, iztrošeno telo se je umirilo.

Resnični, pomembni Teslov del živi v njegovih dosežkih, prizadevanjih, ki so izjemna; celo nepredstavljivo in ključno sooblikujejo našo civilizacijo, naše vsakdanje življenje, naš trenutni vojni program.

Danes ne žalujemo za Teslo – ne častimo ga, saj vemo, da Nikoli Tesli to ne bi bilo mar.

Zakaj žalovati za Teslo?

Njegovo življenje je eno samo zmagoslavje!

Vsi, ki smo se danes zbrali v tej delavnici, preprosto mislimo na Teslo – se pogovarjamo o njem, vam govorimo o njem ter si vrtimo glasbo in prepevamo pesmi, za katere menimo, da bi bile vseč Nikoli Tesli.

Slavimo njegove dosežke na zemlji – njegov zmagoslavni uspeh, ki je tudi naš – zmagoslavje vseh ljudi na planetu.

Slavimo njegove prispevke k našemu življenju – seštevku civilizacije in človeških zmožnosti v Ameriki in vsepovsod, ki bo trajal tako dolgo kot človek sam.

Govorimo o Nikoli Tesli in proslavljamo dejstvo, da pripadamo isti vrsti kot on, ko je bil še med nami.

Je biser v kroni celotnega človeškega rodu – Jugoslavija in Amerika sta lahko ponosni nanj.

Pred nekaj leti je Teslov kolega znanstvenik, Američan dr. A. B. Behrend, pisal o njem v svoji knjigi o indukcijskem motorju – tem, ki svoj obstoj dolguje Tesli in je sedaj v samem jedru skorajda vsega, kar se v tej državi premika na kolesih.

A. B. Behrend je dejal: »Če bi iz svojega industrijskega sveta izločili izide Teslovega dela, bi se kolesje industrije prenehalo vrteti, naši električni vlaki in avtomobili bi se ustavili, naša mesta bi bila v temi, naše predilnice in tovarne mrtve in brezdelne. Njegovo delo je tako daljnosežno, da je postalo osnova in bistvo industrije. Če bi Teslovo delo nenadoma preklicali, bi nas zagrnila tema in zdrsnili bi v barbarstvo.«

Torej je res – Tesla ni mrtev. Živi med nami. Ostaja zmagoslavje njegovega življenja – njegovi dosežki, ki jih danes slavimo.

Ne častimo njega – zbrali smo se, da občutimo to zmagoslavje človeškega življenja in da svoja občutja delimo s tistimi, ki nam prisluhnete.